

"KITOB – BEMINNAT USTOZ, BILIM VA MA'NAVIY YUKSALISHGA
ERISHISHNING ENG ASOSIY MANBAI"

Do'stmurodova Xushnoza Jamshidovna

Samarqand davlat pedagogika instituti o'zbek tili va adabiyoti Kurs talabasi

Anontatsiya: Kitob - jamiyatni uyg'otuvchi kuch va millatning ma'naviy tayanchi. Kitobxonlik rivojlanayotgan yurtda fikrlaydigan, ma'suliyatni his qiladigan avlod voyaga yetadi. Bugun kitobxonlikdan yuz o'girgan jamiyat ertaga fikrsiz avlod bilan yuzlashadi. Shunday ekan, kitobxonlik - shaxsiy emas, ijtimoiy masala. Shu bois, kitobxonlikni targ'ib etish, bugungi kunning eng dolzarb vazifalaridan biridir.

Kalit so'z: qisqa videolar ,mushohada , yolg'on axborotlar, qal'asidir , ijtimoiy tarmoqlar , inqirozi .

Abstract: Books are the awakening force of society and the spiritual support of the nation. In a country where reading is developed, a generation that thinks and feels responsible will grow up. A society that turns away from reading today will face a thoughtless generation tomorrow. Therefore, reading is not a personal, but a social issue. Therefore, promoting reading is one of the most urgent tasks of today.

Keywords: short videos, observation, false information, fortress, social media, crisis.

Аннотация: Книги являются пробуждающей силой общества и духовной опорой нации. В стране, где развито чтение, вырастет поколение, которое мыслит и чувствует ответственность. Общество, которое сегодня отворачивается от чтения, завтра столкнется с поколением, лишенным мышления. Поэтому чтение — это не личная, а социальная проблема. Следовательно, популяризация чтения является одной из самых неотложных задач современности.

Ключевые слова: короткие видеоролики, наблюдение, ложная информация, крепость, социальные сети, кризис.

KIRISH

Bugungi kunda dunyo mislsiz tezlik bilan o'zgarib bormoqda. Axborot texnologiyalari hayotimizga chuqur kirib kelib, kundalik turmushimizni yengillashtirmoqda. Biroq ushbu qulayliklar bilan bir qatorda jiddiy muammolar ham yuzaga kelmoqda. Xususan, kitobxonlik madaniyatiga bo'lgan e'tiborning susayishi zamonaviy jamiyatning eng dolzarb ma'naviy muammolaridan biriga aylanmoqda. Tezkor axborot, qisqa videolar va yuzaki ma'lumotlar inson ongini band etib, chuqur tafakkur qilishga imkon qoldirmayapti.

Ayni paytda ko'plab yoshlar vaqtining asosiy qismini ijtimoiy tarmoqlar, ko'ngilochar platformalar va tez iste'mol qilinadigan axborotlar bilan o'tkazmoqda. Bunday axborot muhiti esa fikrni chuqurlashtirmaydi, aksincha, diqqatni bo'lib yuboradi. Natijada, tahlil qilish, mushohada yuritish va mustaqil xulosa chiqarish ko'nikmalari

zaiflashadi. Kitob o'qish esa insondan sabr, diqqat va izchillik talab etadi. Aynan shu fazilatlar inson tafakkurini tarbiyalaydi va uni yetuk shaxs sifatida shakllantiradi.

Mutolaa madaniyatining pasayishiga olib kelayotgan omillardan yana biri oilaviy muhit bilan chambarchas bog'liq. Oila — inson tarbiyasining eng muhim va birlamchi maskanidir. Agar ota-ona kitob o'qishga e'tibor bermasa, farzandda ham mutolaaga nisbatan qiziqish shakllanmaydi. Bolaning ongida kitob hayotiy zarurat emas, balki ortiqcha mashg'ulot sifatida qabul qilinadi. Oila muhitida kitob o'qish an'anasi yo'qolgan sari jamiyatda ma'naviy uzilish yuzaga keladi.

Ta'lim muassasalarida ham kitobxonlik masalasiga yetarli e'tibor qaratilmayotgani seziladi. Ko'plab hollarda kitob faqat darslik yoki imtihon uchun o'qiladigan manba sifatida qaraladi. Uning shaxs kamolotidagi, tafakkur va dunyoqarashni shakllantirishdagi o'rni yetarlicha tushuntirilmaydi. Natijada, yoshlar kitobni majburiyat deb biladi, undan zavq olish va ma'naviy ozuqa topish imkonidan mahrum bo'ladi. Bu esa badiiy-estetik didning sustlashishiga olib keladi.

Aslida esa kitob — inson tafakkurini charxlaydigan, uni ruhiy va aqliy jihatdan boyitadigan eng ishonchli manbadir. Kitob o'qigan inson voqelikni teran anglaydi, hayotga kengroq nigoh bilan qaraydi. Kitobxonlik darajasi past bo'lgan jamiyatda tanqidiy fikrlash zaiflashadi, yolg'on va asossiz axborotlarga ishonish kuchayadi. Shu sababli mutolaa madaniyati jamiyatning intellektual xavfsizligini ta'minlovchi muhim omil hisoblanadi.

Bugungi globallashuv sharoitida kitob insonni axborot xurujlaridan himoya qiluvchi ma'naviy qalqon vazifasini bajaradi. Turli mafkuraviy bosimlar kuchaygan bir davrda kitob insonni mustaqil fikrlashga, o'z qarashlarini asoslashga o'rgatadi. O'qigan shaxs har qanday axborotni tanqidiy tahlil qila oladi, voqelikka ongli munosabat bildiradi. Shu jihatdan, kitobxonlik jamiyat barqarorligi va fikriy mustaqillikning asosiy tayanchlaridan biridir.

Zamonaviy texnologiyalarni kitobxonlikning dushmani sifatida baholash to'g'ri emas. Aksincha, ular mutolaaga bo'lgan imkoniyatlarni kengaytiruvchi vosita bo'lishi mumkin. Elektron kitoblar, audio kitoblar va onlayn kutubxonalar yoshlar uchun qulay va tezkor manba hisoblanadi. Muhimi, texnologiyadan maqsadli va ongli foydalanishdir. Agar raqamli muhit kitobxonlikni targ'ib etishga xizmat qilsa, u jamiyat ma'naviyatiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Jamiyatda kitobxonlik madaniyatini rivojlantirishda yozuvchi va ijodkorlarning o'rni ham beqiyosdir. Hayotiy, mazmunan boy va yoshlar ruhiyatiga yaqin asarlar kitobga bo'lgan qiziqishni kuchaytiradi. Ayniqsa, milliy adabiyot namunalarini targ'ib etish orqali yoshlarda o'zlikni anglash, tarixiy xotira va milliy qadriyatlarga hurmat tuyg'usi mustahkamlanadi. Milliy adabiyot — bu xalqning ruhiy qiyofasi va ma'naviy xazinasini hisoblanadi.

Kutubxonalar faoliyatini jonlantirish ham kitobxonlikni rivojlantirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Zamonaviy kutubxonalar faqat kitob saqlanadigan joy emas, balki ma'naviy muloqot maskani bo'lishi zarur. Kitob taqdimotlari, adabiy uchrashuvlar, muhokamalar va mutolaa klublari yoshlarni kitobga yaqinlashtiradi. Bunday muhitda kitob o'qish majburiyat emas, ehtiyoj va zavqqa aylanadi.

Ko'plab axloqiy asarlar yaratgan Muhammad Jabalrudiyning kitob haqidagi fikrlari bu haqiqatni yana bir bor tasdiqlaydi:

"Ey aziz! Kishi uchun kitobdan azizroq va yoqimliroq suhbatdosh yo'qdir. Kitob fasohat, balog'atda, latofatda tengi yo'q, munofiqlikdan holi hamrohdir. Yolg'izlikda va g'amli ayyomlarda munis ulfatdir. Unda na nifoq boru, na gina. Kitobdek do'st ichida barcha ilmu hilm mujassamdir. Shuning uchun ham 'Kitob aql qal'asidir', deganlar". Ushbu fikrlar kitobning inson hayotidagi beqiyos o'rnini chuqur ifodalaydi.

Xulosa qilib aytganda, zamonaviy jamiyatda kitobxonlik madaniyatini tiklash va rivojlantirish har birimizning umumiy mas'uliyatimizdir. Oila, ta'lim muassasalari, jamoatchilik va ijodkorlar hamkorlikda harakat qilgan taqdirdagina mutolaa madaniyati barqaror rivojlanadi. Kitob o'qiydigan avlod — tafakkuri teran, ma'naviy barkamol va kelajakka mas'uliyat bilan qaraydigan avloddir. Zero, kitobxon jamiyatning kelajagi doimo mustahkam bo'ladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

- Karimov I.A. Yuksak ma'naviyat — yengilmas kuch. — Toshkent: Ma'naviyat, 2008.
Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekiston strategiyasi. — Toshkent: O'zbekiston, 2021.
Jo'rayev N. Ma'naviyat asoslari. — Toshkent: Akademiya, 2019.
Abdullayev A. Kitobxonlik madaniyati va jamiyat taraqqiyoti. — Toshkent, 2020.
O'zbekiston Respublikasi Prezidentining kitobxonlikni rivojlantirishga doir farmon va qarorlari.
"Ma'naviyat va hayot", "Kitob dunyosi" jurnallari maqolalari.
Pedagogika va sotsiologiya fanlariga oid ilmiy-ommabop maqolalar.